

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การรู้จักพระเจ้าเป็นเจ้าเป็นสิ่งจำเป็นอันดับแรกของมวลมนุษย์ (Muhammad Aman, 1993:7) และการรู้จักพระเจ้าจะไม่สมบูรณ์เว้นแต่จะเข้าใจเอกภาพ (เตาฮีด) ของอัลลอฮฺ ส่วนแนวทางที่จะเข้าใจและรู้ซึ่งถึงเอกภาพของอัลลอฮฺ นั่นคือการเข้าใจ อัล-กูรอานและอัล-หะดีษอย่างถูกต้อง (al-Tamimi,1998:5) อัลลอฮฺ ได้ทรงประทานความสมบูรณ์แก่ศาสนาอิสลามในทุกด้านดังที่พระองค์ตรัสในอัล-กูรอานความว่า

**“วันนี้ข้าได้ทำให้ศาสนาของสุเจ้าครบถ้วนสำหรับสุเจ้าแล้วและ
ได้ให้ความโปรดปรานของข้าครบถ้วนแก่สุเจ้าด้วย และฉัน
พอใจให้อิสลามเป็นแนวทางแห่งการดำเนินชีวิตสำหรับสุเจ้า”**

(ซูเราะฮฺ อัล-มาอิดะฮฺ :3)

อัล-กูรอานอายะฮฺ นี้ชี้ให้เห็นถึงความสมบูรณ์ของอิสลามไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติทั้งทางตรงและทางอ้อมตลอดจนหลักศรัทธา ด้วยเหตุนี้อัล-กูรอาน และอัล-หะดีษจึงเพียงพอสำหรับการเข้าใจปัญหาศาสนาไม่ว่าจะเกี่ยวกับหลักศรัทธาหรือหลักปฏิบัติดังนั้นผู้ใดที่คิดว่าจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้นอกเหนือจากอัล-กูรอานและอัล-หะดีษเพื่อทำความเข้าใจหลักศรัทธาและบทบัญญัติศาสนาผู้นั้นยังเป็นคนเขลา(al-Sa’adi,1998:1:455) เพราะฉะนั้นการที่จะเข้าใจหลักศรัทธาให้ดีนั้นจะต้องศึกษาอัล-กูรอานและอัล-หะดีษ

การศรัทธาของบรรดาเศาะฮาบะฮฺ¹ ดำเนินตามท่านศาสนทูตมุฮัมมัดโดยไม่มีใครสงสัยหรือถามเกี่ยวกับคุณลักษณะและพระนามของอัลลอฮฺ เช่นเดียวกับการศรัทธาของบรรดาตาบิอีน¹ ก็ดำเนินตามศาสนทูตมุฮัมมัดเช่นกัน (al-wakil,n.d. :6)

¹เศาะฮาบะฮฺคือ ผู้ที่ได้พบกับศาสนทูตมุฮัมมัดตลอดจนศรัทธาต่อท่านและเขาผู้นั้นเสียชีวิตในศาสนาอิสลาม (al-‘Asqalani,1992:1:6)

¹ ตาบิอีนคือผู้ที่ได้พบกับเศาะฮาบะฮฺและเสียชีวิตในศาสนาอิสลาม

นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 2 แห่งศักราชอิสลาม หรือประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 8-9 การแก้ปัญหาทางเทววิทยาอิสลามได้เริ่มขึ้นในหมู่นักปราชญ์อิสลามอย่างแพร่หลาย แต่ละฝ่ายต่างมีวิธีการและแนวทางการนำเสนอปัญหาที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในเรื่องการอธิบายปัญหาความศรัทธาในพระเจ้าและคุณลักษณะของพระองค์อัลลอฮ์ นักปราชญ์มุสลิมถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม หรือสำนักคิดใหญ่ๆ ตามทฤษฎีและวิธีการอธิบายปัญหาที่ต่างฝ่ายต่างยึดถืออยู่ สำนักคิดแรก คือสะลัฟ เป็นกลุ่มที่ยึดหลักศรัทธาในพระเจ้าและเชื่อในคุณลักษณะของพระองค์อัลลอฮ์ โดยไม่พยายามตีความหมายหรืออธิบายขยายความเพิ่มเติม ส่วนสำนักคิดที่สองนั้น คือ คอลัฟเป็นกลุ่มที่ยึดหลักเหตุผลทางปัญญาและข้อโต้แย้งเชิงตรรกวิทยาในการอธิบายและเข้าใจปัญหาดังกล่าว (อิมรอน มะลูลิม : 2534 : 23) ด้วยเหตุนี้การอธิบายเอกภาพของพระองค์อัลลอฮ์หรือคุณลักษณะของพระองค์ไม่ว่าในตำราที่เกี่ยวกับหลักศรัทธาหรือในหนังสือตัฟซีรจึงสามารถแบ่งเป็นสองแนวทางใหญ่ ๆ คือ สะลัฟและคอลัฟ

การที่จะสามารถเข้าใจอัล-กุรอานได้ดีนั้นจะต้องศึกษาหนังสือตัฟซีรหรือหนังสืออรรถาธิบายอัล-กุรอาน ซึ่งนักปราชญ์มุสลิมลงความเห็นว่า การศึกษาตัฟซีรนั้น เป็นฟัรฎูกีฟายะฮ์² (Khalid ‘Abd. al-Rahman,1936 : 29)

บรรดาเศาะฮาบะฮ์ เมื่อไม่เข้าใจอัล-กุรอานอายะฮ์ใดจะไปถามศาสนทูตแล้วจะจดจำไว้ ส่วนนักปราชญ์ที่อยู่ตามเมืองต่าง ๆ จะเก็บรวบรวมการอธิบายของศาสนทูตไว้ในเมืองนั้น เมื่อศาสนทูตเสียชีวิตบรรดาเศาะฮาบะฮ์ จะยึดอัล-กุรอานและอัล-หะดีษเป็นหลักในการอธิบายอายะฮ์อัล-กุรอาน ถ้าหากไม่ปรากฏในแหล่งข้อมูลทั้งสอง พวกเขาจะตีความเองโดยยึดแหล่งข้อมูลทั้งสองเป็นแนวทาง นักปราชญ์ที่เกิดหลังจากสมัยของเศาะฮาบะฮ์ ใช้อัล-กุรอานอัล-หะดีษและการอธิบายของเศาะฮาบะฮ์มาเป็นแนวทางในการอรรถาธิบายอัล-กุรอาน (Khalid ‘Abd al-Rahman,1986:32-34)

ในสมัยท่านศาสนทูต สมัยเศาะฮาบะฮ์ และสมัยหลังเศาะฮาบะฮ์ ยังไม่มีการบันทึกการอรรถาธิบายอัล-กุรอานไว้อย่างเป็นระบบ จนกระทั่งปลายสมัยการปกครองของราชวงศ์อุมัยยะฮ์และต้นสมัยการปกครองของราชวงศ์อับบาซียะฮ์¹ การบันทึกตัฟซีรอย่างเป็นทางการเป็นระบบก็ได้เกิดขึ้น (al-Dhahabi,1976:139)

² ฟัรฎูกีฟายะฮ์คือสิ่งที่มุสลิมจำเป็นต้องศึกษาและปฏิบัติถ้าหากว่ามีมุสลิมส่วนหนึ่งทำการศึกษาและปฏิบัติจนเพียงพอความต้องการตามที่ศาสนากำหนดแล้วมุสลิมส่วนอื่นๆก็พ้นความรับผิดชอบไปด้วย แต่ถ้าหากไม่มีมุสลิมคนใดทำการศึกษาและไม่มีการนำปฏิบัติความผิดจะตกกับมุสลิมทุกคน

¹ การปกครองราชวงศ์อุมัยยะฮ์อยู่ระหว่างฮิญาเราะฮ์ศักราชที่41-132หรือคริสต์ศักราชที่620-711 ส่วนการปกครองราชวงศ์อับบาซียะฮ์อยู่ระหว่างฮิญาเราะฮ์ศักราชที่ 132-656 หรือคริสต์ศักราชที่ 711-1235

การอรรถาธิบายอัล-กุรอาน ได้เกิดขึ้นเรื่อยมา นักปราชญ์ที่ทำการอรรถาธิบายอัล-กุรอานบางคนได้อ้างถึงตำราก่อนๆ และเพิ่มเติมสิ่งใหม่ บ้างก็ย่อจากตำราก่อนๆ จนกระทั่งถึงสมัยปัจจุบัน ผู้ทำการอรรถาธิบายอัล-กุรอานบางคนเน้นความต้องการของสังคมปัจจุบันโดยชี้แจงอายะฮ์อัล-กุรอานที่เกี่ยวกับพื้นฐานชีวิตและสังคมตลอดจนศาสตร์สาขาต่างๆ ที่มีอยู่ในอัล-กุรอาน หนังสือตีพิมพ์ที่เขียนเน้นด้านพื้นฐานชีวิตและสังคมมีหลายเล่มแต่ที่แพร่หลายและมีชื่อเสียงคือตีพิมพ์อัล-มานารุของมุฮัมมัดรอซิด ริฎอ (Muhammad Rashid Rida) และตีพิมพ์ฟีซilahอัล-กุรอานของซัยยิดคุฎบ์ (Manna'al Qattan,1997:342)

หนังสือตีพิมพ์ “ฟีซilah อัล-กุรอาน” ของซัยยิดคุฎบ์นั้นนับเป็นหนังสือตีพิมพ์ที่ทันสมัยสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันและเป็นที่ยอมรับแพร่หลาย หนังสือเล่มนี้ได้รับการตีพิมพ์แล้ว 17 ครั้ง (al-Madkhali , 1993:7) และได้รับการแปล เป็น ภาษาต่าง ๆ หลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส มลายูและ ภาษาอูรดู เป็นต้น (Salah 'Abd. al-Fattah , 1986:35)

“ฟีซilahอัล-กุรอาน” เป็นหนังสือตีพิมพ์ที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ร่วมสมัยมีการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคมซึ่งมีความสำคัญต่อมุสลิมสมัยปัจจุบัน (Manna'al- Qattan ,1971:374) ยูซุฟ ก้อรฎอวี ให้ความเห็นว่า ซัยยิดคุฎบ์นั้น ให้ความสำคัญต่อหลักศรัทธาเป็นอันดับแรกก่อนรัฐ และการนำกฎเกณฑ์ของอัลลอฮ์มาใช้ในชีวิต ความเห็นนี้สอดคล้องกับความเห็นของ Sa'ad Ibn. 'Abd. al-Rahman al-Husain (Yusuf al Qardawi ,1995:269; al Husain , 1991:82) ส่วน มุฮัมมัด อับดุลลอฮ์ ได้กล่าวถึงบุคลิกของซัยยิดคุฎบ์ว่ามีลักษณะพิเศษหลายอย่าง คือ

1. เป็นผู้ชำนาญในด้านวรรณกรรม จะเห็นได้ชัดเจนในหนังสือตีพิมพ์ “ฟีซilah อัล-กุรอาน”
2. เป็นผู้อ่านหนังสือพร้อมกับจับใจความได้อย่างถูกต้อง
3. เป็นผู้ที่เกิดลึกลับธรรม (Muhammad 'Abdullah ,n.d.: 58)

แม้ว่าจะมีผู้ชมเชยซัยยิดคุฎบ์ในหลายด้าน แต่ก็มีผู้วิจารณ์เขาในด้านลบหลายอย่างดังที่ นายอัลมัดคอลลีและนายอัลอัดนันี กล่าวไว้ว่า ซัยยิดคุฎบ์นั้นได้เขียนสิ่งที่เสียหายต่อแนวทางของท่าน ศาสนทูตมุฮัมมัดและต่อเสาฮบะฮ์ในเรื่อง หลักความเชื่อโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในหนังสือตีพิมพ์ “ฟีซilahอัล-กุรอาน” นั้นมีสิ่งที่ผิดพลาดมากมาย ความเห็นอันนี้สอดคล้องกับความเห็นของ นายอัลคุดวัยซ์ (al-Madkhali ,1993:5;al- 'Adnani , 1996:69;al-Duwaish ,1987:5) ส่วนเชด บิน มุฮัมมัด กล่าวว่าซัยยิดคุฎบ์นั้นมีแนวคิดที่บ่อนทำลายและสร้างความคลุมเครือต่อมวลมนุษย์ สิ่งนี้ปรากฏอยู่ในหนังสือตีพิมพ์

“ฟีซาลอัล-กูราน” (Zaid al-Madkhali,1998:59) เช่นเดียวกับที่นายมุฮัมมัด บินซอและฮุ กล่าวว่ ษยยดกฏบ์ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ปฏิเสธการเห็นพระพักตร์ของอัลลอฮ์ ซึ่งการกล่าวหาเช่นนี้เป็นการ ค่วนสรูปเกินไป ถ้าพิจารณาอ่านการอธิบายของษยยดกฏบ์อย่างละเอียดแล้วจะพบความจริงว่ ษยยดกฏบ์ไม่ได้ปฏิเสธสิ่งดังกล่าวเลย (Muhammad BinSalih,1995:86) Mr.Husaim BinMuhammad. (1984:319) ได้อ้างในหนังสือ al-Tariq Ila Jama‘ah al-Muslimin ว่ Muhammad Yusuf al-Banuri ซึ่งเป็นนักปราชญ์ของกลุ่มดัลลิมกล่าวถึงษยยดกฏบ์ว่ “ชายคนนี้เป็นผู้รวมความคิดของชีอะฮ์¹ และ คอมมิวนิสต์ในเวลาเดียวกัน” Husain อ้างเช่นกันว่ Shaykh Ghulam Ghauth al-Hazarawi ซึ่งเป็น นักปราชญ์กลุ่มดัลลิมอีกคนหนึ่งกล่าวถึงษยยดกฏบ์ว่ “เป็นการเพียงพอสำหรับ Jamal ‘Abd al-Nasir² จะเข้าสรวงสวรรค์เพราะเขาเป็นผู้สังแวนคอษยยดกฏบ์ผู้ละเมิดและผู้หลงทาง

ด้วยเหตุที่มีทั้งผู้ชมเชยษยยดกฏบ์และมีผู้กล่าวหาเขาในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ด้านหลักความเชื่อซึ่งมีความสำคัญต่อมุสลิมมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาวิจัยแนว คิดของษยยดกฏบ์เกี่ยวกับเอกภาพของอัลลอฮ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักความเชื่อ เพื่อจะได้ทราบ แนวคิดของเขาที่แท้จริงในเรื่องดังกล่าว

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของษยยดกฏบ์และที่เกี่ยว ข้องกับหนังสือดัลฟิร “ฟีซาลอัล-กูราน” ผู้วิจัยพบว่ามีตำราและงานเขียนที่เกี่ยวข้องหลายเล่มซึ่ง สามารถแยกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1) เอกสารและงานวิจัยที่เขียนเกี่ยวข้องกับหนังสือ “ฟีซาลอัล-กูราน” หรือชีวประวัติของษยยด กฏบ์โดยตรงมีหลายเล่ม แต่ที่น่าสนใจดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 ซอลาฮุ อับดุลฟิตตาฮุ อัล-คอลลิดี (Salah ‘Abd. al-Fattah al-Khalidi,1989 : 17-33) กล่าวถึงชีวประวัติของษยยดกฏบ์ ในหนังสือ Madkhal Ila Zilal al-Qur ‘an ว่

¹ ชีอะฮ์คือผู้ที่สนับสนุนท่านอาลี บินอะบีตอลีบ เป็นพิเศษและเชื่อว่าศาสนทูตได้ส่งเสียให้อาลีเป็นอิหม่ามหรือ เคาละลีพะฮะของมุสลิม และเชื่อว่าผู้ที่สืบตำแหน่งนี้จะต้องมาจากตระกูลของอาลีเท่านั้น (al-Shahrastani,1992:144)

² Jamal Abd al-Nasir หรือนัสเซอร์ เกิดเมื่อ15มกราคมค.ศ.1918 ที่เมือง อเล็กซานเดรีย (อัสกันดารียะฮ์) ประเทศ อียิปต์ เขาจบจาก โรงเรียนทหาร เข้าเป็นสมาชิกขบวนการอิกวานอัล-มุสลิมูนเมื่อ ค.ศ.1944 ต่อมาเขามีความขัด แย้งกับขบวนการอิกวานอัล-มุสลิมูน และเขาได้จัดตั้งองค์กร " อัคดูบาตอัล-อะฮ์รออ" รวมทั้งเขายังได้เป็นผู้นำ การปฏิวัติ และต่อมาได้เป็นประธานาธิบดีของอียิปต์ เขาเสียชีวิตในปี ค.ศ.1970 (Hamudah,1996:209-210)

“ซัยยิดกุฎุบ์เติบโตในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสลาม เขาได้ใช้ชีวิตวัยเด็กของเขาในครอบครัวที่ยึดมั่นในศาสนา เขาเติบโตท่ามกลางพี่น้องที่มีใจเมตตากรุณา บิดาของเขาเป็นชายที่ยึดมั่นในศาสนา มีความเข้มแข็งต่ออัลลอฮ์ มีความกระตือรือร้นในการประกอบศาสนกิจ ไม่ชักช้าในการไล่หาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ มารดาของเขาเป็นสตรีที่ดี ชอบการเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ มีความกระตือรือร้นในการทำความดี มีความเมตตาต่อผู้ขัดสน และผู้ยากไร้ พยายามเข้าไปใกล้อัลลอฮ์ ด้วยการทำความดี” อัล-คอลลิตียังกล่าวถึงความสัมพันธ์ของซัยยิดกุฎุบ์กับอัล-กูรอานว่า “ซัยยิดกุฎุบ์เติบโตในหมู่บ้านของเขา มุฮะซ ในครอบครัว ที่เป็นมุสลิม ยึดมั่นในหลักการศาสนา มีการฟัง และอ่านอัล-กูรอานกันบ่อย เสียงแรกที่เขาได้ยินคือเสียง อัล-กูรอาน เมื่อได้เข้าเรียนในโรงเรียน และได้เรียนพื้นฐานของการอ่าน และการเขียน เขาได้ศึกษาและได้ท่องอัล-กูรอาน อย่างตั้งใจยิ่ง เขาได้ร่วมเข้าแข่งขันอัล-กูรอานในหมู่บ้านของเขา ซัยยิดกุฎุบ์ได้ท่องจำอัล-กูรอานทั้งหมดในเวลา 3 ปี”

1.2 อะลาวี อัล-ซัคกอฟ (‘Alawi al-Saqqaf ,1991:5-6) กล่าวถึงหนังสือ Fizilal al-Quran ของซัยยิดกุฎุบ์ในหนังสือ Takhrij Ahadith Wa Āthar Kitab Fizilal al-Quran ว่า “นี่คือ การบอกแหล่งที่มาสั้นๆ สำหรับ อัล-หะดีษ ที่ถูกกล่าว ในหนังสือ “ฟิซาลอัล-กูรอาน” สิ่งที่ผลักดันให้ฉันทำงานชิ้นนี้คือ มีการอ่าน หนังสือเล่มนี้ในบรรดาผู้ที่ตื่นตัว เขายังกล่าวอีกว่า “ ในเมื่อหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือเล่มหนึ่งจากหนังสือหลายเล่ม ที่นักเผยแพร่ศาสนาวัยรุ่นอ่านกันมาก และพวกเขาเหล่านั้นส่วนหนึ่ง ไม่สามารถแยกแยะ ระหว่างหะดีษซอหิยะ และหะดีษฎออิฟได้ เช่นเดียวกันกับซัยยิดกุฎุบ์ผู้แต่งหนังสือเล่มนี้ ก็ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เขาได้เขียนหะดีษมากมาย มีทั้งหะดีษซอหิยะ และหะดีษฎออิฟ ...ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้า ได้เขียนงานชิ้นนี้โดยหวังว่า อัลลอฮ์ จะประทานประโยชน์ให้”

1.3 มุฮัมมัด บิน อับดุลเราะฮ์มาน อัล-มิฆรอวี (Muhammad bin ‘Abd al-Rahman al-Mighrawi ,2000:137) กล่าวติเตียนซัยยิดกุฎุบ์ ในหนังสือ al-Mufasssirun bain al-Ta’wil wa al-Ithbat Fi Ayat al-Sifat ว่า “ คุณลักษณะของอัลลอฮ์ ที่มีอยู่ในอัล-กูรอานและในอัล-หะดีษ ในทัศนะของซัยยิดกุฎุบ์ เป็นเพียงมโนภาพ ไม่ใช่ความจริง ประโยคนี้มีความคล้ายคลึงกับคำกล่าวของซามัคซารี ในหนังสือตัฟซีรของเขา ใครไม่เชื่อสิ่งนี้ หรือมีความเคลงใจก็จงอ่านหนังสือ ซิลาตด้วยตนเอง”

1.4 อาดีล ฮะมูดะฮ์ (‘Adil Hamudah,1996:179-182) กล่าวถึงการเข้าเรือนจำของซัยยิดกุฎุบ์ ในหนังสือ Sayyid Qutb Min al-Qaryah Ila al-Mashnaqah ว่า “ ซัยยิดกุฎุบ์อยู่ในเรือนจำได้สิบปี ในปีค.ศ. 1964 อับดุลฮะลาม อารีฟ (Abd al-Salam Arif) ซึ่งเป็นผู้นำประเทศอิรัก ได้มาเยี่ยมประเทศอียิปต์ เขาพยายามเกลี้ยกล่อม ยามาลอัลดุลนาซีร์ ผู้นำประเทศอียิปต์ ให้ปล่อยซัยยิดกุฎุบ์ และความพยายามของเขาประสบความสำเร็จ ซัยยิดกุฎุบ์ได้รับการปลดปล่อย หลังจากเขา

ออกจากเรือนจำแล้ว ทูตประเทศอิรักได้มาเยี่ยมเขา ในกรุงไคโร และเขาได้มอบจดหมายแสดงความขอบคุณฝากให้ผู้นำประเทศอิรัก ทูตอิรักเสนอให้ชัยยิดกุฎบีย์ไปทำงานด้านการทำข่าวให้กับกระทรวงศึกษาธิการของอิรัก แต่เขาปฏิเสธ”

1.5 มุฮัมมัดเตาฟีก บารอกาท (Muhammad Taufiq Barakat , n.d. :10-15)กล่าวถึงแนวคิดของชัยยิดกุฎบีย์ในหนังสือ Sayyid Qutb Khulasat Hayatuh Minhajuh fi al-Harakah al-Naqd al-Muwajjah Ilaih. ว่า “ แนวคิดของเขาสามารถแบ่งได้ 3 ช่วงคือ

ช่วงที่หนึ่ง ช่วงที่เขาไม่ได้สนใจอิสลามเท่าที่ควร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดของชัยยิดกุฎบีย์ในช่วงนี้คือ วัฒนธรรมตะวันตกในศตวรรษ18,19 และ20ซึ่งมีแนวโน้มส่งเสริมความอิสระทางจิตใจและความคิดของบุคคล เขาจึงดูเหมือนชายที่โศกเศร้าชีวิตไม่มีความหมายและไม่มี ความหวังในชีวิต นอกจากนี้ปรัชญาที่เขาได้รับจากอัล-อักกอด(al-‘Aqqad)และคำครองชีพของเขาที่ไม่ดีนักก็มีอิทธิพลต่อความคิดของเขาในช่วงนี้เช่นกัน

ช่วงที่สอง ช่วงที่เขาสนใจอิสลามอย่างกว้างๆ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสนใจอิสลามของเขาในช่วงนี้คือแนวคิดที่เขาได้รับจากเชคมุฮัมมัดอัब्ดุล¹ ซึ่งเป็นศิษย์ของมุฮัมมัดรอซิดริฎอ²ผู้ซึ่งรณรงค์และเชิญชวนให้รับอิสลามเป็นวิถีแห่งชีวิต

ช่วงที่สาม ช่วงที่เขาสนใจอิสลามอย่างจำกัด เป็นช่วงที่เขาเข้าเป็นสมาชิกขบวนการอิกวานอัล-มุสลิมนซึ่งอาจแบ่งได้ เป็น 2 ช่วงย่อยๆ อีกคือช่วงตั้งแต่เขาอายุ40ปีจนกระทั่งเขาถูกจองจำและช่วงที่เขาอยู่ในตารางจนกระทั่งเขาถูกประหารช่วงนี้นับได้ว่าความคิดในด้านอิสลามของเขา สมบูรณ์ ในหนังสือเล่มนี้นายBarkatยังได้กล่าวถึงแนวทางของชัยยิดกุฎบีย์ในการเคลื่อนไหวเพื่ออิสลามว่าในขั้นแรกชัยยิดกุฎบีย์ให้ความสำคัญกับแนวทางของอัลลอฮ์ โดยเน้นหลักศรัทธาและให้ความสำคัญในการทำงานเป็นกลุ่มหรือองค์กรให้ความ

¹ มุฮัมมัด อัब्ดุลเกิดเมื่อปี ค.ศ.1849 ในประเทศอียิปต์ ได้รับการศึกษาจาก Jami‘ al Ahmadi และมหาวิทยาลัย al Azhar เขาได้รับอิทธิพลความคิดด้านการเมืองจาก Mr. Jamaluddin al-Afqhani และความคิดด้านขัดเกลาจิตใจจาก Mr. Darwaish มุฮัมมัดอัब्ดุลเคยเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัย al- Azhhar และ ที่ Dar al-ulum เคยทำงานด้านหนังสือพิมพ์ ในปี ค.ศ.1880 เขาถูกเนรเทศออกจากอียิปต์ ไปอยู่ประเทศ ฝรั่งเศส เมื่อเขากลับมายังอียิปต์ในปี ค.ศ.1887 เขาได้รับแต่งตั้ง ให้เป็นกอฎีย์ (ผู้พิพากษา) เขาเสียชีวิตในปีค.ศ.1905 ด้วยโรคมะเร็ง (al-Sabagh,1986:314 ;al-Sa ‘idi,1996:399-404)

² มุฮัมมัด รอซิด ริฎอเกิดเมื่อปีค.ศ.1865 ในประเทศ ซีเรีย การศึกษาของเขาเริ่มที่เมืองSham แล้วไปศึกษาต่อในประเทศ อียิปต์ซึ่งเขาได้พบและศึกษากับ มุฮัมมัดอัब्ดุล เขาเป็นศิษย์ที่เผยแพร่ความคิดของ มุฮัมมัด อัब्ดุลมากกว่าศิษย์ คนอื่น เป็นผู้ เขียน นิตยสาร al-Manar ซึ่งต่อมากลายเป็น หนังสือดัดฟิรที่มีชื่อเสียงเล่มหนึ่ง เขาเสียชีวิตอย่างกะทันหัน ในอียิปต์เมื่อปีค.ศ. 1935 (al-Sabagh,1986:320;al-Sa ‘idi,1996:406-416)

สำคัญต่อปัจจัยที่พึงมีในการสร้างองค์กรและสร้างบุคลิกนักเผยแผ่ศาสนาในตอนท้ายนาย Barakat กล่าวถึงคำตำหนิตีเดียที่มีต่อชัยยิดกุฎบ์พร้อมทั้งชี้แจงข้อเท็จจริงในเรื่องที่เขาถูกตำหนิดังกล่าวนอกจากนี้ยังกล่าวถึงแนวคิดของเขาในเรื่อง บทบัญญัติอิสลามตลอดจนแนวคิดของเขาต่อเอกภาพของอัลลอฮ์”

1.6 อัลคุดลอฮฺ บิน มุฮัมมัด อัล-คูวัยซ (‘Abdullah Bin Muhammad al-Duwaish , 1987:5) กล่าวถึงความผิดพลาดของชัยยิดกุฎบ์ในหนังสือ al-Murid al-Zilal fi al-Tanbih ‘Ala Akhta’ Tafsir al-Zilal ว่า “ แท้จริงมีการถกกันมากถึง หนังสือ ฟิซฮาล อัล-กูรอาน ของชัยยิดกุฎบ์ ข้าพเจ้าไม่เคยอ่านมัน ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะอ่านมัน แล้วข้าพเจ้าก็ได้อ่านตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย ข้าพเจ้าพบข้อผิดพลาดหลายจุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหลักการเชื่อมั่น ของอะฮฺลุนนะฮฺ วัลยะมาอะฮฺ ข้าพเจ้าจึงมีความปรารถนา ที่จะ

ดักเตือนในสิ่งนั้น เพื่อที่ผู้ซึ่งไม่ทราบจะได้ไม่ถูกหลอก”

1.7 รอเบียะ บิน ฮาดิ อัล-มัดคาลี (Rabi’ Bin Hadi al-Madkhali,1993:19 , 93) กล่าวติเตียน ชัยยิดกุฎบ์ ในหนังสือ Maṭa’ in Saiyid Qutb fi Aṣḥab Rasulillah ว่า “ เขากล่าวหาประชาชาติว่าเป็นผู้ปฏิเสธ เขากล่าวให้ร้ายเศาะฮาบะฮฺของท่านศาสนทูตเขาเป็นผู้ปฏิเสธคุณลักษณะของอัลลอฮฺ เขากล่าวว่า อัล-กูรอานเป็นสิ่งถูกสร้าง กล่าววว่าอัลลอฮฺ ไม่ทรงตรัส คำดำรัสของพระองค์นั้นเป็นเพียงความประสงค์ เขากล่าวว่า มุสยิดของมุสลิมนั้นเป็นวิหารของผู้คนอนารยะ เขาดูหมิ่นมัวะยิฮาดของท่านศาสนทูตและอีกหลายอย่างที่ออกจากหนทางที่เที่ยงตรง” อัล-มัดคาลี ยังได้ติเตียนชัยยิดกุฎบ์เกี่ยวกับท่านคอลลีฟะฮฺว่า “ เขาได้กล่าวให้ร้ายท่านอูสมานว่าได้ออกจากวิญญานแห่งอิสลาม หลังจากเขาพบว่า บรรดามุสลิมด้านทานการกล่าวให้ร้ายนี้”

1.8 รอเบียะ บิน ฮาดิ อัล-มัดคาลี (Rabi’ Bin Hadi al-Madkhali,1998 :29-32,169) กล่าวในหนังสือ Adwa’ Islamiyah ‘Ala ‘Aqidah Saiyid Qutb ว่า “ ชัยยิดกุฎบ์ ได้กล่าวให้ร้าย ท่านคอลลีฟะฮฺ อูสมาน บิน อัฟฟาน และคำกล่าวที่ร้ายแรงที่สุดคือ

- 1.การปกครองในสมัยท่านอูสมานนั้นมีความบกพร่อง
- 2.ความคิดของท่านอูสมานในการตัดสินปัญหา และการปกครองได้แปรเปลี่ยน
- 3.ชัยยิดกุฎบ์ติเตียนท่านอูสมานว่า ท่านเข้าใจว่าการเป็นผู้นำของท่านนั้นได้ให้อำนาจในการใช้จ่ายทรัพย์สินของมุสลิมตามความต้องการของตัวเอง
4. ใส่ร้ายท่านอูสมานว่าไม่มีจิตวิญญานแห่งอิสลาม
5. ชัยยิดกุฎบ์ไม่ให้ความสำคัญมัวะยิฮาดของนบีมุฮัมมัดอัล-มัดคาลียังได้กล่าวถึงความผิดพลาดของชัยยิดกุฎบ์ในเรื่องหลักศรัทธาว่า

1. ชัยยิดกฏูบ์ได้ตรวจทานการปฏิเสธคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ในการเขียนหนังสือ ‘ อัศวีร อัลฟินี ’ และไม่ได้ตรวจทานการปฏิเสธคุณลักษณะของพระองค์ ในหนังสือ ‘ ฟิซลาล อัล-กูรอาน ’ หลังจากการแก้ไข ตรวจทานใหม่
2. ในหนังสือ ‘ ฟิซลาล อัล-กูรอาน ’ และ ‘ อัคศวีร อัล-ฟินี ’ มีการปฏิเสธคุณลักษณะการประทับ บนบัลลังก์ของอัลลอฮ์
3. การยึดมั่นของชัยยิดกฏูบ์ต่อคุณลักษณะของอัลลอฮ์ อันตรายยิ่ง คือเชื่อว่า คุณลักษณะเหล่านั้นเป็นเพียงจินตนาการ ไม่ใช่ความจริงแต่อย่างใด

2) เอกสารและงานวิจัยที่ไม่ได้เขียนเกี่ยวข้องกับหนังสือตฟซีร “ฟิซลาลอัล-กูรอาน” หรือชีวประวัติ ของชัยยิดกฏูบ์โดยตรงซึ่งมีหลายเล่มเช่นกันแต่ที่น่าสนใจคือ

2.1 มุฮัมมัด บินลูตฟี อัล-ซอบบาม (Muhammad Bin Lutfi al-Şabbagh, 1986 : 251) กล่าวชื่นชม ชัยยิดกฏูบ์ ในหนังสือ Lamahat Fi Ulum al-Quran wa Ittijahat al-Tafsir ว่า “ และสำหรับ ‘วิทยาลัยดาร์อุลอุลุม’ มีบทบาทที่น่าชื่นชมยิ่ง เพราะได้ผลิตผู้ที่มีชื่อเสียงหลายท่าน ที่สามารถรับใช้ภาษาอัลกุรอาน และผู้ที่โดดเด่นที่สุดคือ ชัยยิดกฏูบ์ เขาคือ นักประพันธ์หนึ่งเดียว นักวิจารณ์ที่แท้จริง นักเขียนที่มีพรสวรรค์ ให้ความสนใจกับอัล-กูรอานมาก มีความมั่นคงในการศึกษาอัล-กูรอานเป็นเวลาเกือบ 30 ปี”

2.2 ซาการียา อับดุลรอฮ์มาน (Zakaria ‘Abd Rabbih , 1986 : 148-149) กล่าวถึง ชัยยิดกฏูบ์ในหนังสือ al-Harakat al-Islamiyah Did al-Sahyuniyah wa al-Şalibiyah wa al-Shuyu'iiyah ว่า “ เมื่อชัยยิดกฏูบ์กลับจากอเมริกา สมาชิกขบวนการ อัล-อิกวานอัล-มุสลิมูน ได้ไปเยี่ยมเขา และถึงหนังสือของเขา ต่อมาความสัมพันธ์ระหว่างเขา กับขบวนการอัล-อิกวานอัล-มุสลิมูนแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และผลสุดท้ายชัยยิดกฏูบ์ได้เข้าเป็นสมาชิกขบวนการอัล-อิกวานอัล-มุสลิมูนในปี.ศ. 1953 โดยที่สมาชิกของขบวนการต้อนรับเขาเป็นอย่างดี เขาได้รับมอบหมายจากขบวนการ ให้ดูแลทางด้านวิชาการ

2.3 สะอัด บิน อับดุลเราะห์มาน อัล-สุซัยน์ (Sa ‘ad Bin ‘Abd. al-Rahman al-Husain, 1991:82-84) กล่าวในหนังสือ Haqiqat al-Da‘ wah Ila Allah ว่า “ การเสียชีวิตของ หะซัน อัล-บันนา น่าจะเป็นสาเหตุทำให้ชัยยิดกฏูบ์ สนใจ และเข้าร่วม ขบวนการอิกวาน อัล-มุสลิมูน และทุ่มเท แรงกาย แรงใจ และตัวเองให้กับขบวนการ ” อัล-สุซัยน์ ยังกล่าวอีกว่า “ แท้จริงแล้ว เขาได้พบความผิดพลาดที่สำคัญ ในขบวนการอิกวานอัลมุสลิมูน และเขาได้พยายามแก้ไข แนวทางของขบวนการ คือการให้ความสำคัญ ต่อหลักศรัทธา ก่อนการปกครอง ก่อนโครงสร้างทางสังคม

และ ก่อนทุกๆสิ่ง” เขายังกล่าวอีกว่า “ เพราะการเสียชีวิต ของชัยยิดกูฎบ์ความพยายาม แก้ไขขบวนการจากภายใน ก็ได้หยุดสิ้น ”

2.4 มุฮัมมัด อีซซอฮิม (Muhammad al-Ṣayim ,1992 :85) กล่าวในหนังสือ Shuhada’ al-Da’wah al- Islamiyah ว่า “ ชัยยิดกูฎบ์ มีลักษณะพิเศษ หลายอย่าง คือ

1. มีจินตนาการ ทางศิลปะ ที่กว้างขวางสิ่งนี้จะเห็นได้ชัดเจนในหนังสือต่างๆที่เขาเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือ ‘ ฟิซาล อัล-กูราน’
2. ชอบการอ่านหนังสือมาก ชัยยิดกูฎบ์ชอบการอ่านหนังสือ ตั้งแต่เขายังมีอายุน้อย ในห้องสมุดของเขา มีหนังสือมากมายหลายสาขา
3. เกลียคความอยุติธรรม และผู้ไม่รักษาความยุติธรรม”

2.5 ยูซุฟ อัล-กอรฎอวี (Yusuf al-Qardawi ,1995 : 269) กล่าวใน หนังสือ Fi Fiqh al-Aulawiyat ว่า “ ชัยยิดกูฎบ์เป็นผู้ริเริ่ม ในการให้ความสำคัญ หลักศรัทธาก่อนรัฐ และการนำกฎหมายของอัลลอฮฺ มาใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งที่เขาย้ำ และกล่าวหลายครั้ง ในหนังสือของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือ ‘ ฟิซาล อัล-กูราน’ บางคนคิดว่า แนวคิดการนำเอากฎหมายของอัลลอฮฺ มาใช้ เป็นแนวคิดของ เมาคูดี ความคิดนี้ถือว่าผิดพลาด และ โง่เขลาสิ้นดี”

2.6 มุฮัมมัด บินซอลิส อัล-อะลีย (Muhammd Bin Ṣalih al-‘Ali,1996:86-87) กล่าวถึง ชัยยิดกูฎบ์ถูกใส่ร้าย ในหนังสือ Inṣaf Ahl.al- Sunnah wa al-Jama ‘ah. wa Mu‘ā malatihim Mukhalifahim ว่า “ ชัยยิดกูฎบ์ถูกกล่าวใส่ร้ายเช่นกัน ว่าเป็นผู้ปฏิเสธการได้เห็นพระพักต์ของอัลลอฮฺ ผู้ที่กล่าวหาเขาได้ยึดเอาคำบางคำที่ชัยยิดกูฎบ์กล่าวไว้... ‘ดังนั้นมันเป็นการว่างเปล่าสำหรับการโต้เถียงอันยืดเยื้อที่บรรดามุตะซัลละฮฺ ต่อพวกเขาเอง และบรรดาผู้ต่อต้านพวกเขา จากอฮฺลุลสุนนะฮฺ และนักเทววิทยา เกี่ยวกับข้อเท็จจริงของการได้เห็นอัลลอฮฺ...’ ผู้ที่มีความคลุมเครือได้อย่างประโยชน์นี้ แล้วกล่าวว่า ‘ แท้จริงชัยยิดกูฎบ์มีความผิดพลาดด้านหลักการยึดมั่นที่แตกต่างจากอฮฺลุลสุนนะฮฺ วัลยะมาอะฮฺ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เตาฮิดอัล-อิสมาอิลฺชีฟาต เพราะเขาเอนเอียงไปทางสำนักคิดคอลลัฟ’ณ จุดนี้ผู้ที่มีความคลุมเครือ ตัดสินอย่างรีบร้อน และไม่มีความแน่นอน หากพิจารณาประโยชน์ของชัยยิดกูฎบ์ให้สมบูรณ์ ในการอธิบายอายะฮฺนี้ แน่แน่นอนเขาจะเห็นชัดว่าชัยยิดกูฎบ์ยอมรับการเห็นอัลลอฮฺ”

2.7 มัณนาอ อัล-กอตตอน (Manna’ al-Qaṭṭan ,1997 :373-374) กล่าวชื่นชมชัยยิดกูฎบ์ ในหนังสือ Mabathith Fi ‘Ulum al-Quranว่า “ ชายผู้นี้ได้เสียชีวิต ในแนวทางของอัลลอฮฺ และได้ทิ้งมรดกทางความคิด ที่เด่นที่สุดคือหนังสือที่มีชื่อว่า ‘ ฟิซาล อัล-กูราน ’ และเขายังกล่าวถึงหนังสือเล่มนี้อีกว่า ‘ สำหรับหนังสือเล่มนี้ได้รับความนิยมน้อยมากในบรรดานักวิชาการ ”

2.8 อะบู อิบรอฮีม บินซุลตอน อัล-อัคนานี (‘Abu Ibrahim Bin sulṭan al-

‘Adnani,1996 :69) กล่าวในหนังสือ “al-Qutubiah” ว่า ‘ ท่านจงอ่านรายละเอียดหนังสือของซัยยิด กุฎบ์ เพื่อเห็นความผิดพลาด ท่านจงดูข้อสรุปจากหนังสือเหล่านั้น:

1. ซัยยิดกุฎบ์เป็นผู้กล่าวให้ร้ายนบีมุซา
2. เขาเป็นผู้กล่าวให้ร้ายเศาะฮาบะฮ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านอูสมาน บินอัฟฟาน
3. สังคมมุสลิมทั้งหมดในสมัยที่เขามีชีวิตอยู่นั้นไม่มีสังคมใด ตรงตามทัศนะของอิสลาม
4. เขากล่าวว่า อัล-กูรอานเป็นสิ่งถูกสร้าง
5. เขาไม่ยอมรับหะดีษอัล-อาฮาดในเรื่องหลักศรัทธา
6. เขามีแนวคิดเชิงสังคมนิยม”

2.9 เขต บินมุฮัมมัด บิน ฮาดิ อัล-มัดคอลิ (Zaid Bin Muhammad Bin Hadi

al-Madkhalī 1998:61)กล่าวในหนังสือ al-Irhab Wa Atharuh ‘Ala al-Afrad Wa al-Umam ว่า “สรุปแล้ว ซัยยิดกุฎบ์ โดละเมิดอย่างรุนแรง ในการกล่าวหาประเทศมุสลิมโดยรวม และสังคมมุสลิมว่าไม่ได้อยู่ในกรอบอิสลาม โดยไม่ได้ยกเว้น ประเทศ หรือสังคมใดเลย เขากล่าวหลายครั้ง ในหนังสือของเขาหลายจุด และนั่นคือความคิดที่น่ากลัว”อัล-คอลลิดียังกล่าวอีกว่า “ ซัยยิดกุฎบ์กล่าวให้ร้ายต่อมูอาวียะฮ์ และอัมรบินอัล-อาส¹

จากเอกสารและงานเขียนที่กล่าวมาจะเห็นว่าผู้ชมเซซัยยิดกุฎบ์หลายท่านในขณะเดียวกันก็มีผู้ตำหนิตีติชนเขาหลายท่านเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยคิดว่าควรศึกษาแนวคิดของซัยยิด กุฎบ์โดยเฉพาะในเรื่องของหลักศรัทธาเพราะมีความสำคัญต่อมุสลิม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเรื่องเอกภาพของอัลลอฮ์ตามแนวคิดของซัยยิดกุฎบ์ในหนังสือ ตัฟซีร์ "ฟีซิลาลอัล-กูรอาน"กับ แนวคิดของสะลัฟและคอลลัฟ

¹ มูอาวียะฮ์บิโนอะบีซุฟยานเป็นเศาะฮาบะฮ์คนหนึ่งที่บ้านที่กะฮ์ญูให้กับศาสนทูตมุฮัมมัด เขาได้รับการแต่งตั้งให้ปกครองเมือง ซีเรียโบราณจากเคาะลีฟะฮ์อุมร์ บิน อัล-ค็อฏฏอบ เมื่อเคาะลีฟะฮ์อูสมาน บินอัฟฟานถูกสังหาร เขาเป็นผู้หนึ่งที่เรียกร้องให้ลงโทษผู้สังหารอูสมาน เมื่อคอลลิฟะฮ์อาลี บิน อะบีตอลีบถูกสังหาร และท่าน หะซันบิโนอาลี ได้ถอนตัวจากการเป็นคอลลิฟะฮ์มูอาวียะฮ์ได้เป็นคอลลิฟะฮ์คนแรกของราชวงศ์ อุมัยยะฮ์ เขาเสียชีวิต ในอิฐเราะฮ์ศักราชที่ 60 (al ‘Asqalani,1995:6:120)

อัมร บิน อัล-อาส เป็นเศาะฮาบะฮ์คนหนึ่ง เข้ารับอิสลามเมื่อ ฮ.ศ. 8 เขาได้รับแต่งตั้งจากเคาะลีฟะฮ์ อุมร์ บิน อัล-ค็อฏฏอบ ให้ปกครองเมืองอิยิปต์ เขาเสียชีวิตในปี ฮ.ศ.ที่4 (al- ‘Asqalani,1995:4:537; Ibn al-Athir,1994:232)

ความสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1 ได้ความรู้ความเข้าใจแนวคิดชัยยิดกฤษฏ์ในเรื่องเอกภาพของอัลลอฮ์แล้วนำไปเปรียบเทียบกับแนวคิดของสะลัฟและคอลลัฟได้ ตลอดจนสามารถหาจุดร่วมและ จุดต่างของแนวคิดดังกล่าว

2 ได้รับความเข้าใจแนวความคิดของสะลัฟและคอลลัฟในเรื่องเอกภาพ(เตาฮีด)ของอัลลอฮ์

3 สามารถเข้าใจข้อแตกต่างในวิธีการนำเสนอและการอธิบายปัญหาศาสนา เรื่องเอกภาพของอัลลอฮ์ตามแนวคิดของสะลัฟและคอลลัฟ

4 ได้ทราบถึงการอธิบายอัล-กुरอานใหม่ๆที่นักปราชญ์รุ่นเก่ามิได้อธิบายไว้

5 สามารถนำข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาปัญหาปรัชญาศาสนาเรื่องเอกภาพของอัลลอฮ์โดยมุ่งศึกษาแนวคิดต่อไปนี้ :

1 ศึกษาแนวคิดของชัยยิดกฤษฏ์โดยมุ่งศึกษาจากหนังสือตัฟซีร “ฟีซิลาลอัล-กुरอาน” เป็นหลักและตำราอื่นๆ ที่เขียนเกี่ยวข้องกับแนวคิดของชัยยิดกฤษฏ์เป็นรอง ตลอดจนศึกษางานเขียนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของชัยยิดกฤษฏ์ในกรณีที่ทำเป็นทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดของชัยยิดกฤษฏ์กับแนวคิดของสะลัฟหรือ คอลลัฟ

2 ศึกษาแนวคิดของสะลัฟและคอลลัฟจากตำราทั้งสองโดยตรงและจากตำราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทั้งสอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เตาฮีด : หมายถึงการเชื่อมั่นศรัทธาต่ออัลลอฮ์องค์เดียวยอมรับในคุณลักษณะที่สมบูรณ์ของพระองค์ตามที่พระองค์บอกไว้ในอัล-กुरอานและตามที่ศาสนทูตของพระองค์บอกไว้ในอัล-หะดีษ โดยไม่เพิ่มเติมตัดทอนบิดเบือนเปลี่ยนแปลงและเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์พระองค์เดียวในที่นี้จะศึกษาเตาฮีด 3 ประเภทคือรูบูยยะฮ์ อัสมาวุสซัฟาค และอูลูฮียะฮ์

หนังสือตัฟซีร : หมายถึงหนังสือที่อธิบายหรือตีความอายะฮ์อัล-กुरอานด้วย ภาษาอาหรับหรือภาษาอื่นๆ โดยอธิบายอย่างละเอียดหรือสรุปไม่ว่าจะเน้นใน ด้านภาษา ศาสนบัญญัติ หลักความเชื่อ หลักปฏิบัติหรือด้านสังคมก็ตาม

สาระลัพท์ : หมายถึง นักปราชญ์ที่อยู่ในสามศตวรรษแรกแห่งฮิราเอสุศักราช มีแนวคิดเรื่องหลักศรัทธา สอดคล้องกับอัล-กูรานและอัล-หะดีษในที่นี่รวมถึงนักปราชญ์รุ่นหลังที่มีแนวคิดในเรื่องหลักศรัทธาสอดคล้องกับแนวคิดของพวกเขาเหล่านั้น

คอสลัพท์ : หมายถึงนักปราชญ์ที่เกิดหลังจากศตวรรษที่สามแห่งฮิราเอสุศักราชยึดหลักเหตุผลทางปัญญาและข้อโต้แย้งเชิงตรรกวิทยาในการอธิบายแนวคิดเรื่องหลักความเชื่อซึ่งมีหลายกลุ่มแต่ในวิจัยนี้หมายถึงกลุ่มอะชาอิเราะฮ์ที่ แบ่งคุณ ลักษณะของอัลลอฮ์ 20 ประการ

อัล-หะดีษ : หมายถึง คำพูด, การกระทำ ตลอดจนการยอมรับของท่านศาสนทูตมุฮัมมัดในการอธิบายขยายความบทบัญญัติศาสนาอิสลามทั้งในเชิงทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ 2 แหล่งคือ

1. เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) มีดังนี้

- 1.1 พระมหาคัมภีร์อัล-กูราน ที่กล่าวถึง เอกภาพและคุณลักษณะของพระองค์อัลลอฮ์
- 1.2 อัล-หะดีษ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเอกภาพและคุณลักษณะของพระองค์อัลลอฮ์
- 1.3 หนังสือตีพิมพ์ "ฟีซิลอัล-กูราน"

2. เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) มีดังนี้

- 2.1 หนังสือตีพิมพ์ต่างๆ ที่อธิบายขยายความเรื่องเอกภาพของอัลลอฮ์และคุณลักษณะของพระองค์
- 2.2 หนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเอกภาพของอัลลอฮ์ และคุณลักษณะ ของพระองค์ ตลอดจนหนังสือหรือเอกสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ที่เป็นภาษาอาหรับ ภาษาไทย ภาษามลายู และ ภาษาอังกฤษผู้วิจัยมีขั้นตอนในการศึกษาข้อมูลและนำเสนอ ดังนี้

- 1 รวบรวมโองการอัล-กูรานที่กล่าวถึงเอกภาพของอัลลอฮ์ทั้งสามด้านคือ รูบูนียะฮ์ อุลูฮียะฮ์และอัสมอาวุ วัศชิฟาต
- 2 จัดแบ่งโองการอัล-กูรานดังกล่าวให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันตามหัวข้อที่เกี่ยวกับเอกภาพของอัลลอฮ์ ทั้งสามด้าน
- 3 ศึกษาแนวคิดของสาระลัพท์และคอสลัพท์ตามหัวข้อที่กำหนด จากหนังสือและเอกสาร ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อนั้นๆ
- 4 ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดของชัยยิดกูฎบ์ตามหัวข้อที่กำหนดจากหนังสือตีพิมพ์ "ฟีซิล

อัล- กุรอาน " เป็นหลักและจากหนังสืออื่นๆ ที่เขียนโดยชัยยิดคุฎบ์เป็นรอง แล้วเปรียบเทียบกับแนวคิดของสะลัฟและค่อลัฟเพื่อหาจุดร่วมและจุดต่าง

5 ข้อมูลที่ได้จากหนังสือต่างๆ ผู้วิจัยจะอ้างถึงโดยวิธีการเขียนแบบนาม - ปี (Author - Date) โดยมีรายชื่อผู้แต่งปีที่พิมพ์และเลขหน้าที่ใช้อ้างอิงในเครื่องหมายวงเล็บ () แต่ถ้าหากผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งสำคัญควรอ้างอิงเพิ่มเติมผู้วิจัยใช้วิธีการเขียนแบบเชิงอรรถ (Footnote) ด้วย

6 อัล-หะดีษของท่านศาสนทูตที่ถูกอ้างอิงในการวิจัยนอกจากผู้วิจัยจะอ้างโดยวิธีการเขียนแบบ นาม - ปี แล้วผู้วิจัยจะใช้วิธีเขียนแบบเชิงอรรถเพื่ออธิบายชี้แจงสถานะของหะดีษบทนั้นๆว่าเป็นอย่างไร อัล-หะดีษที่รายงานโดยบุคอรีหรือมุสลิมใน หนังสือหะดีษศอเหียะฮฺ¹ ผู้วิจัยจะไม่ชี้แจงสถานะหะดีษบทนั้นเพราะหะดีษที่รายงาน โดยบุคคลทั้งสองเป็นหะดีษที่ได้รับการยอมรับโดยมติของนักปราชญ์หะดีษและประชาชาติมุสลิม

7 นักปราชญ์ของกลุ่มต่างๆ ที่สำคัญ ซึ่งถูกอ้างในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเขียนประวัติของพวกเขาโดยสังเขปด้วยการเขียนแบบเชิงอรรถ

8 ผู้วิจัยจะอธิบายศัพท์ที่เห็นว่าสำคัญซึ่งถูกกล่าวในการวิจัยครั้งนี้โดยการเขียนแบบเชิงอรรถ เช่นกัน

1 หะดีษศอเหียะฮฺ ต้องมีคุณสมบัติ 5ประการ คือ 1) สายรายงานติดต่อกัน 2) ผู้รายงานทุกคนมีความจำเป็นเลิศ 3) ผู้รายงานทุกคนมีคุณธรรม 4) สายรายงานไม่ขัดแย้งกับสายรายงานที่น่าเชื่อถือมากกว่า 5) ไม่มีข้อบกพร่อง

ที่ซ่อนเร้น ในหะดีษ (al-'Iraqi,1981:20)